



TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŐKANLIĐI
Sayı : 16753
Tarih : 27.02.2026

10/3871

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

UNESCO'nun "Tehlike Altındaki Diller Atlası"nda "yok olma tehlikesi altında" kategorilerinde yer alan Kürtçe'nin Zazaca lehçesinin (Kirmanckî/Dimilkî/Kirdkî) karşı karşıya bırakıldığı tarihsel, siyasal ve yapısal sorunların bütün boyutlarıyla araştırılması, dilin korunması, geliştirilmesi ve kuşaklar arası aktarımının güvence altına alınmasına yönelik yasal, kurumsal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi ile anadilinde eğitim, kültürel üretim, kamusal hizmetlere erişim ve demokratik katılım alanlarında ortaya çıkan eşitsizliklerin tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Ömer Faruk HÜLAKÜ

Bingöl Milletvekili

GEREKÇE

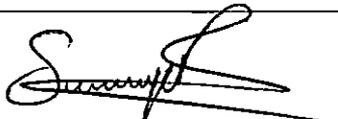
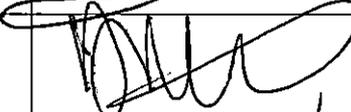
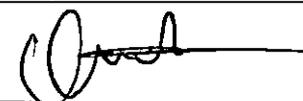
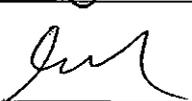
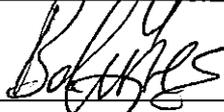
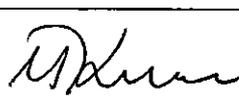
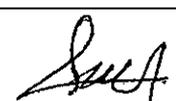
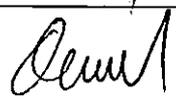
Dil, halkların tarihsel hafızasını, kültürel sürekliliğini ve toplumsal varlığını taşıyan temel bir yaşam alanı olarak kabul edilmektedir. Bir dilin zayıflatılması ya da kamusal yaşamdan dışlanması, yalnızca kültürel bir kayıp olarak değerlendirilmemekte, aynı zamanda eşit yurttaşlık ilkesini zedeleyen yapısal bir sorun olarak görülmektedir. Bu nedenle dilsel çeşitliliğin korunması demokratik toplum düzeninin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmaktadır.

Kürtçe'nin Zazaca lehçesinin yüzyıllara yayılan sözlü geleneğe ve güçlü bir toplumsal belleğe sahip olduğu bilinmektedir. Buna karşın UNESCO tarafından tehlike altındaki diller arasında gösterilmesi, kuşaklar arası aktarımın zayıfladığına ve kamusal koruma mekanizmalarının yetersiz kaldığına işaret etmektedir. Kentleşme politikaları, zorunlu göç süreçleri, tek dilli eğitim anlayışı ve kültürel alanın daraltılması sonucunda Zazaca'nın gündelik yaşam içindeki kullanım alanı geriletilmiştir. Özellikle genç kuşakların anadille kurduğu bağın zayıflatıldığı görülmektedir. Anadilin öğrenilmesi, kullanılması ve geliştirilmesi temel bir insan hakkıdır. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile anayasal eşitlik ilkesi bu hakkın korunmasını zorunlu kılmaktadır. Buna rağmen Zazaca'nın eğitim sisteminde sınırlı ve süreksiz biçimde yer alabildiği, öğretmen yetiştirme olanaklarının kurumsallaştırılmadığı, akademik çalışmaların yeterli kamusal destekten yoksun bırakıldığı ve medya-yayıncılık alanında sürdürülebilir bir dil politikası oluşturulmadığı tespit edilmektedir. Bu tablo, dilin kamusal görünürlüğüne zayıflatmakta ve uzun vadede yok oluş riskini derinleştirmektedir.

Zazaca'nın korunması, demokratik çoğulculuğun güçlendirilmesi, toplumsal barışın inşası ve eşit yurttaşlık hukukunun tesisi açısından da belirleyici bir önem taşımaktadır. Anadilin kamusal alanda özgürce var olabildiği bir toplumsal düzen, farklı kimliklerin birlikte yaşamını güçlendirmekte ve demokratik katılımı genişletmektedir. Bu nedenle dil politikalarının güvenlikçi yaklaşımlardan arındırılması ve hak temelli bir perspektifle yeniden ele alınması gerekmektedir. Mevcut durumun bilimsel, sosyolojik ve pedagojik veriler ışığında bütünlüklü biçimde incelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Zazaca konuşanların sayısındaki değişimin ortaya konulması, anadilinde eğitime erişim olanaklarının değerlendirilmesi, kültürel üretim alanlarının desteklenmesi ve yerel yönetimlerin rolünün belirlenmesi önem taşımaktadır. Aynı zamanda uluslararası iyi uygulama örneklerinin incelenmesi ve sürdürülebilir kamu politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde

'yürütülecek kapsamlı bir araştırma sürecinin bu ihtiyaca kurumsal zemin sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Halkların dil, kimlik ve kültür haklarının güvence altına alındığı demokratik bir toplumsal düzenin inşası bakımından Kürtçe'nin Zazaca lehçesinin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik bütüncül politikaların belirlenmesi zorunludur. Bu doğrultuda gerekli yasal ve idari düzenlemelerin tespiti amacıyla ivedi bir şekilde Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	